

DE KRIJGSRAAD

IN NAAM VAN DE REPUBLIEK

Parketnummer : 3390

Vonnisnummer : 47

Datum uitspraak : 29 november 2019

Tegenspraak

Raadsman : mr. H.H. Veldkamp, advocaat,

VONNIS

van de Krijgsraad, zitting houdende te Paramaribo, in zaak van het Openbaar Ministerie tegen:

STOLK, JIMMY EDGAR

geboren op [datum] te [District]

wonende aan [adres] te [woonplaats]

verdachte,

in vrijheid verkerende.

1. Het onderzoek van de zaak

De zaak is inhoudelijk behandeld op diverse zittingen.

De Krijgsraad heeft na de inhoudelijke behandeling van de zaak kennis genomen van de vordering van de auditeur-militair, hierna afgekort AM, en van hetgeen de verdachte zelf en diens raadsman naar voren hebben gebracht.

De AM heeft gevorderd dat verdachte integraal wordt vrijgesproken van het tenlastegelegde feit onder A en B, vanwege gebrek aan voldoende bewijs.

De verdediging heeft ook vrijspraak bepleit voor de verdachte.

2. De tenlastelegging

Aan dit vonnis is als bijlage gehecht een door de griffier gewaarmerkte fotokopie van de inleidende dagvaarding bij de Krijgsraad, van waaruit de inhoud van de tenlastelegging geacht moet worden hier te zijn overgenomen.

Indien in de tenlastelegging taal- en/of schrijffouten voorkomen, zijn deze verbeterd. De verdachte is daardoor niet in zijn verdediging geschaad.

3. De geldigheid van de dagvaarding

Bij het onderzoek ter terechtzitting is gebleken dat de dagvaarding aan alle wettelijke eisen voldoet en dus geldig is.

4. De bevoegdheid van de Krijgsraad

De Krijgsraad is bevoegd van het ten laste gelegde kennis te nemen.

5. De ontvankelijkheid van de vervolging

Bij het onderzoek ter terechtzitting zijn geen feiten en / of omstandigheden gebleken die aan de ontvankelijkheid van de vervolging in de weg staan.

6. Schorsing der vervolging

Bij het onderzoek ter terechtzitting zijn geen gronden voor schorsing der vervolging gebleken.

7. Vrijspraak

I. Ten aanzien van het ten laste gelegde onder A

De Krijgsraad acht niet wettig en overtuigend bewezen dat verdachte het ten laste gelegde onder A, te weten medeplegen aan moord, heeft begaan. Ter toelichting daarop dient het volgende.

De verdachte heeft:

1) tijdens het verhoor bij de politie d.d. 14 november 2000, - van welk verhoor de agent van politie der eerste klasse, Ramsukul, Dewananden het proces-verbaal op ambtsbelofte heeft opgemaakt - voor zover relevant, het volgende verklaard: (Ordner I, blz. 244-248):

"(...) Bij het Nationaal Leger kreeg ik de rang van de eerste luitenant. Mijn post was toen de Memre Boekoe Kazerne en ik kreeg de functie van Commandant Staf- en Verzorgings Compagnie. In deze functie heb ik tot omstreeks mei-juni 1982 gediend.

Hierna werd ik aangesteld als directeur van de Stafinrichting te Santo Boma. Via het Ministerie van Justitie en Politie werd ik aangesteld als Directeur van de stafinrichting te Santo Boma. Vanaf deze periode tot en met, het moet februari of maart 1983, ben ik als directeur van deze strafinrichting gebleven. (Ordner I, blz. 244)

(...) Zoals eerder verklaard was ik in deze periode al directeur van de strafinrichting te Santo Boma. Dus mij was niet bekend of de situatie in het land binnen de Legertop werd besproken. In het begin van de maand December 1982 had ik wel geruchten gehoord dat er vaak mensen werden opgebracht voor verhoor naar het Fort Zeelandia. Door wie de opgebrachte mensen verhoord werden was niet bekend. In elk geval kreeg ik op een avond telefonisch bericht van de Militair BHAGWANDAS, Paul dat ik de gedetineerde SHEOMBAR vanuit de strafinrichting Santo Boma moest ophalen en afleveren in het Fort Zeelandia.

(...) De opdracht van hem was dat ik twee leden van de Militaire Politie eerst moest afhalen van het Fort Zeelandia en daarna mij moest begeven naar de strafinrichting Santo Boma. Ik heb echter niet meer naar bijzonderheden gevraagd. Ik stapte in het dienstvoertuig dat mij ter beschikking was gesteld vanwege het Ministerie van Justitie en reed naar het Fort Zeelandia. Bij het oud Militaire Politiegebouw dat reeds afgebrand is, stonden twee leden van de Militaire Politie reeds klaar en toen ik daar arriveerde namen zij plaats in de auto en reed ik naar de richting van Santo Boma.

Aangekomen bij de strafinrichting Santo Boma kwam ik in contact met de Picket Officier. Aan hem deelde ik toen mede dat ik in opdracht van Hogerhand, de gedetineerde SHEOMBAR ben komen halen. Ik zei aan hem dat het mij niet bekend was waarom en waarvoor.

(...) Aan Sheombar deelde de Picket Officier mede dat ik SHEOMBAR was komen halen in opdracht van Hogerhand. (ordner I, blz. 246) Vervolgens liep ik zelf naar de cel waar SHEOMBAR overgebracht was. Aan SHEOMBAR heb ik zelf te kennen gegeven dat ik hem was komen halen in opdracht van Hogerhand. SHEOMBAR heeft mij toen de vraag wel gesteld of ik niet wist waarvoor. Ik zei aan SHEOMBAR dat het mij niet bekend was waarvoor en dat ik slechts een opdracht uitvoerde. Hij zat heel even op het bed (...). Hij kleepte zich aan en ik zei nog aan de wachtdoende Penitentiaire Ambtenaar dat hij alles moest registreren wat SHEOMBAR in zijn cel had achtergelaten. Hierna verliet ik de strafinrichting met medeneming van SHEOMBAR. SHEOMBAR heb ik bij aankomst bij het Fort Zeelandia overgedragen aan de militair TOLUD. Voor de duidelijkheid moet ik verklaren dat toen ik bij het Fort Zeelandia aankwam, ik het voertuig ongeveer tien meters voor de grote poort waar de wacht werd gehouden tot stilstaan heb gebracht. Bij deze gelegenheid stapte ik uit de auto en aangezien de wachtdoende militair mij kende werd de poort opengemaakt voor mij. Ik deelde aan hem mede dat ik iemand moest afleveren bij het Fort en hij riep iemand voor mij. De bedoelde iemand

die hij riep was TOLUD en ik droeg SHEOMBAR aan hem over. Hierna ben ik teruggereeden naar mijn woning. De daaropvolgende dag begaf ik mij zoals normaal op kantoor. SHEOMBAR was nog niet binnen gebracht en het werk werd normaal gedaan. In elk geval is SHEOMBAR niet meer teruggebracht in de bedoelde strafinrichting. Naderhand werd vernomen dat er een aantal personen die zich schuldig zou hebben gemaakt aan het beramen van een coup, niet meer leefden. Officieel heb ik niet van een instantie of een bepaalde autoriteit gehoord.

Zoals de gemeenschap te kennen is gekomen van het feit dat een aantal personen die opgebracht waren voor verhoor niet meer leefden heb ik het ook zo gehoord. Naderhand toen ik vernam dat SHEOMBAR ook niet meer leefde was ik diep geschokt temeer daar ik hem zelf had opgehaald van de strafinrichting en afgeleverd aan de Militair TOLUD in het Fort Zeelandia.(ordner I, blz. 247);

2) tijdens het verhoor bij de Rechter-Commissaris d.d. 04 juli 2001 (van welk verhoor een proces-verbaal is opgemaakt en door verdachte is gelezen en getekend), voor zover relevant, het volgende verklaard:

“Zoals uit mijn verklaring blijkt was ik in het jaar 1982 belast met de leiding in de Centraal Penitentiaire Inrichting.

(...)SHEOMBAR werd gedetineerd in Santo Boma.

(...) Het is juist dat ik op 7 of 8 december 1982 in de avonduren thuis werd gebeld door de heer BHAGWANDAS, die mij de opdracht gaf om de persoon van SHEOMBAR uit Santo Boma te halen en naar het Fort Zeelandia over te brengen. Op dat moment wist ik dat enkele personen waren opgehaald en opgebracht. Deze informatie had ik uit geruchten. Ik was de meerdere van BHAGWANDAS.(ordner I, blz. 355). U vraagt mij waarom ik hetzij de heer SAHEBLAL OF BOUTERSE niet heb verwittigd van deze opdracht gelet op het tijdstip, moet ik u verklaren dat ik hierbij niet heb stilgestaan. U moet weten dat in die periode de leden van de groep van 16 veel macht hadden.

De opdracht van één van deze mensen moest dus uitgevoerd worden ongeacht of zij minder in rang waren. Ik heb BOUTERSE niet gebeld omdat ik ervan uitging dat de persoon van BHAGWANDAS de tweede man was en eigenlijk de persoon was, die bij zogenaamde coup pogingen de leiding had, d.w.z. bij het afslaan van deze pogingen.” (ordner I, blz. 356);

3) ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 17 april 2009, voor zover relevant, onder meer het volgende verklaard:

“(…)Op een bepaalde nacht, het moet 7,8 of 9 december 1982 zijn geweest. Mijn vrouw en ik lagen in bed, toen ik een telefoontje kreeg van Bhagwandas om de veroordeelde Sheombar op te halen en over te brengen naar het Fort Zeelandia.

Het kan iets vóór of na 00.00 uur geweest zijn.

Ik zei toen tegen Bhagwandas: “gezien de situatie in het land heb ik liever op z’n minst twee MP-ers die samen met mij komen om de man op te halen.” Bhagwandas zei: “ok, rij naar de Brigade van de MP, daar staan twee mannen klaar om met je mee te gaan.”. Ik heb de MP-ers opgehaald op de Brigade van de Militaire Politie in het Fort Zeelandia.

Dit was ongeveer 10 minuten tot een kwartier na het telefoontje van Bhagwandas. (...) Te Santo Boma aangekomen heb ik mij aangemeld bij de portier in het wachthuisje. Het portiershuisje is ongeveer 8 meter verwijderd van de weg. Ik werd herkend door de wacht. Ik heb gemeld dat ik Sheombar ben komen ophalen. (...) Via de ingang van het eerste gebouw ben ik met één MP-er de trap opgegaan. Ik heb één MP-er beneden achtergelaten. Boven was er een cipier die galerijwacht had. Ik heb hem de reden van mijn komst medegedeeld en hij heeft de celdeur voor mij geopend. Sheombar was gekleed in een korte broek en een T-shirt. Ik heb hem voorgehouden dat ik hem moest ophalen en dat ik de opdracht van hoger hand heb gehad. Hij vroeg waarvoor en ik zei: “meer weet ik niet”.

Hij (lees Sheombar) heeft een lange broek aangetrokken met schoenen of slippers. Ik zei tegen hem dat ik hem handboeien moest omdoen. Hij zei: “geen bezwaar”. Een van de MP-ers, ik vermoed Carbière, heeft hem de handboeien omgedaan.

Het geheel heeft ongeveer 10 tot 15 minuten geduurd.

(...) Aangekomen bij het Fort Zeelandia, voor de grote poort, heb ik mijn voertuig tot stilstand gebracht.

Voor de grote groene poort die naar de binnenplaats van het Fort leidde, stond er een soldaat op wacht. Ik zei tegen hem dat ik Sheombar bij me heb en dat ik hem moest afleveren bij Bhagwandas. Hij deed de poort breed open en ik keek naar binnen.

(...) Toen de poort opening kwam Tolud naar buiten. Hij zag Sheombar staan. Sheombar werd aan zijn andere hand vastgepakt en meegesleurd. Hij is van mij weggekaapt. Hij is naar binnen gesleept door Tolud. Die behoorde tot de groep van 16. De twee MP-ers en ik keken elkaar stomverbaasd aan. Ik heb ze gezegd zich aan te melden bij de Brigade. Thuis aangekomen heeft mijn vrouw een kopje koffie gezet.

De volgende dag was ik om 07.00 uur op Santo Boma. Er was appel en vlaggenparade. Na de vlaggenparade is er nog even gesproken en daar ben ik naar het kantoor gereden. Tegen 09.00 uur werd ik gebeld door mijn echtgenote en ze zei: Jim, weet je dat ze al die mensen hebben doodgeschoten?. Mijn echtgenote was secretaresse van de directeur van de SLM, Atta Mungra. "Zelfs meneer Gilds zit hier te huilen.", zei ze nog tegen mij.

(...) Je gaat van het standpunt uit dat mensen worden opgehaald om verhoord te worden. Pv's worden opgemaakt, etc. Ik had nooit mensen opgehaald; dat was voor de Militaire Politie. (...) Je krijgt nu de opdracht. Je moet het nu direct uitvoeren. Je kan niet wachten."

De getuigen:

1) [getuige 1], heeft ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 20 februari 2009, voor zover relevant, het volgende verklaard:

"(...) In de vooravond van 7 december 1982 was ik in dienst te Fort Zeelandia. Ik was er vanaf 19.00 uur tot de volgende dag. (...) Ik kreeg de opdracht om tezamen met Heidanus en Stolk, Sheombar op te halen."

2) [getuige 2], ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 23 januari 2009, voor zover relevant, het volgende verklaard:

"(...) Rond 8 december 1982 was ik penitentiair ambtenaar. Ik was in de nachtdienst. Ik had op die avond de leiding. Stolk was directeur van de inrichting. Hij zei dat hij de gedetineerde Sheombar nodig had en is met hem weggegaan."

Op grond van de hiervoor weergegeven verklaringen van de verdachte, ondersteund door de verklaringen van de twee hiervoor genoemde getuigen, stelt de Krijgsraad met voldoende mate van zekerheid de volgende feiten vast:

- de verdachte heeft in de nacht van 7 op 8 december 1982 het slachtoffer Sheombar vanuit de strafinrichting Santo Boma naar het Fort Zeelandia overgebracht;
- deze handeling heeft de verdachte in opdracht van Bhagwandas, die toen Bataljonscommandant was en deel uitmaakte van de militaire top, uitgevoerd;
- er was geen sprake van een nauwe en bewuste samenwerking met de medeplegers.

Tevens stelt de Krijgsraad op grond van de overige in het dossier aanwezige processen-verbaal vast, dat verdachte zich ten tijde toen het latere slachtoffer Sheombar en de veertien overige slachtoffers in het Fort Zeelandia werden doodgeschoten, niet ter plekke bevond en zelf geen uitvoeringshandelingen heeft verricht. Geen van de getuigen (personen die toentertijd deel uitmaakten van de Echo Compagnie, de Militaire Politie of beveiligingsagenten van de militaire top) die zich op dat moment in het Fort Zeelandia bevonden hebben gewag gemaakt van de naam van verdachte dat hij zich op dat moment aldaar bevond of op enige wijze betrokken is geweest bij het doodschieten van het latere slachtoffer Sheombar of de veertien overige slachtoffers. Bovendien was verdachte er, zoals blijkt uit de verklaringen die hiervoor zijn weergegeven, niet bekend mee waarom Sheombar naar het Fort Zeelandia moest worden overgebracht en is hem evenmin op enig moment tijdens het vervoeren van het latere slachtoffer Sheombar naar het Fort Zeelandia kenbaar gemaakt voor welk doel het latere slachtoffer naar het Fort Zeelandia moest worden overgebracht. Wat voor hem

gangbaar was, dat mensen naar het Fort Zeelandia werden overgebracht met het doel om bij proces-verbaal verhoord te worden.

Verdachte maakte, zoals blijkt uit zijn eigen verklaring, ondersteund door die van diverse andere getuigen, waaronder de verklaring van [getuige 3], [getuige 4] en [getuige 5], geen deel uit van de militaire top.

Hetgeen hiervoor is overwogen, brengt de Krijgsraad tot het oordeel dat het enkel overbrengen van het latere slachtoffer Sheombar vanuit de strafinrichting Santo Boma naar het Fort Zeelandia, niet van zodanig gewicht is geweest dat op grond daarvan zou kunnen worden gesproken van een nauwe en bewuste samenwerking en aldus van medeplegen.

In het licht van het voorgaande benadrukt de Krijgsraad dat voor de kwalificatie van medeplegen is vereist dat sprake moet zijn van een nauwe en bewuste samenwerking en dient de Krijgsraad zich dus op deze criteria te spitsen. De Krijgsraad benadrukt verder, dat de kwalificatie van medeplegen slechts is gerechtvaardigd als de bewezenverklarde bijdrage van de verdachte aan het delict van voldoende gewicht is. Bij vorming van zijn oordeel of sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, dient de rechter c.q. Krijgsraad rekening te houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip. De bijdrage van de medepleger zal in de regel worden geleverd tijdens het begaan van het strafbare feit in de vorm van een gezamenlijke uitvoering van het feit. Maar de bijdrage kan ook zijn geleverd in de vorm van verscheidene gedragingen voor en/of tijdens en/of na het strafbare feit. Ook is niet uitgesloten dat bijdrage in de hoofdzaak vóór het strafbare feit is geleverd. (De Krijgsraad verwijst in dit verband naar de arresten van HR 24 april 2018, ECLI: NL: HR 2018: 662; HR 2 december 2014, ECLI: NL: HR: 2014:3474, NJ 2015/390 en HR 24 maart 2015, ECLI: NL: HR: 2015:718, NJ. 2015/395).

Op grond van hetgeen hiervoor is overwogen, zal verdachte van het ten laste gelegde onder A worden vrijgesproken.

II. Ten aanzien van het ten laste gelegde onder B

Verdachte wordt onder B verweten medeplichtigheid aan het gronddelict.

Ter zake stelt de Krijgsraad het volgende voorop. Voor een bewezenverklaring van medeplichtigheid in de zin van (oud) artikel 72 van het Wetboek van Strafrecht moet komen vast te staan dat verdachtes opzet - al dan niet in voorwaardelijke vorm - was gericht op het behulpzaam zijn bij het plegen van het misdrijf dan wel op het verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen tot het plegen van het misdrijf en voorts dat verdachtes opzet - al dan niet in voorwaardelijke vorm - was gericht op het door de dader(s) gepleegde misdrijf (gronddelict). Daarbij geldt dat het (voorwaardelijk) opzet van de medeplichtige niet gericht hoeft te zijn op de precieze wijze waarop het gronddelict wordt begaan. Ingeval het (voorwaardelijk) opzet van de verdachte niet (volledig) was gericht op het gronddelict, moet het misdrijf waarop het opzet van de verdachte wel was gericht voldoende verband houden met het gronddelict. Of van een dergelijk verband sprake is, is afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval. Doorgaans zal kunnen worden aangenomen dat dit verband bestaat indien het misdrijf waarop het (voorwaardelijk) opzet van de medeplichtige was gericht een onderdeel vormt van het gronddelict, zoals het geval is bij een misdrijf dat is begaan onder strafverzwarende omstandigheden. Maar ook in andere gevallen, waarbij zowel de aard van het gronddelict als de aard van de gedraging van de medeplichtige en de overige omstandigheden van het geval van belang zijn, kan sprake zijn van een dergelijk verband. (De Krijgsraad verwijst in dit verband naar het arrest van H.R. 2 oktober 2007, NJ 2007, no. 553)

Op grond van de hiervoor onder I vastgestelde feiten, acht de Krijgsraad niet wettig en overtuigend bewezen dat het opzet van verdachte - al dan niet in voorwaardelijke vorm - was gericht op het door de medeverdachten gepleegde gronddelict (medeplegen aan moord) zoals omschreven in de tenlastelegging, dan wel op een onderdeel daarvan en dus evenmin op de dood van het latere

slachtoffer Sheombar en die van de veertien overige latere slachtoffers. Mitsdien zal verdachte eveneens van het ten lastegelegde onder B worden vrijgesproken.

8. Intrekking van de vordering van de beledigde partij:

Op de terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 30 juli 2018 heeft mr. H.A.M. Essed, advocaat die namens de nabestaanden A) Owinje Natasha Hoost, B) Kanta Shilavati Adhin , C) Nirmala Rambocus, D) Lilian Yolande Ho Kang You, E) Rani Sohansingh, F) Eric Henk Kamperveen, G) Helen Renee Leckie, H) Vidya Satyavati Adin, I) Carol Ernesta Rahman, J) Johan Regienne Maria Slagveer, K) Vakcentrale C-47, rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging, L) de gezamenlijke erfgenamen van wijlen Antoinette Vincentia Carbiere, die zich in een eerder stadium op de voet van artikel 316 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) als beledigde partij in het strafgeding hadden gevoegd medegedeeld de vordering als beledigde partij in te trekken. Nu de intrekking is gedaan nadat de verdediging het repliekpleidooi heeft gehouden en de intrekking geen onevenredige belasting van het strafgeding oplevert, zal dit verzoek worden ingewilligd en de Krijgsraad aldus verstaan dat de vordering van de beledigde partij is ingetrokken op bovenvermelde datum.

9. Beslissing

De Krijgsraad:

Verstaat dat de vordering van de beledigde partij op 30 juli 2018 is ingetrokken.

Verklaart **niet wettig en overtuigend** bewezen dat verdachte het ten laste gelegde onder A en onder B heeft begaan en spreekt verdachte daarvan vrij.

Aldus gewezen door:

mr. drs. C.C.L.A. Valstein-Montnor, president,

mr. S.M.M. Chu, lid,

mr. R.G. Chatterpal, lid,

en ter openbare terechtzitting uitgesproken op 29 november 2019 te Paramaribo door de president van de Krijgsraad, mr. drs. C.C.L.A. Valstein-Montnor, in tegenwoordigheid van de griffier mr. C.M. Simson.